

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, OIB: 49376181407 na temelju odredbe članka 15. točke 2. i članka 8. stavka 1. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga („Narodne novine“ broj 140/05 i 12/12), članaka 78. i 101. Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13) u postupku posrednog nadzora pokrenutom po službenoj dužnosti nad poslovanjem leasing društva AGRAM LEASING d.o.o., Zagreb, Remetinečka cesta 98, OIB: 48922277230, zastupanom po predsjedniku uprave Krešimiru Dujiću, OIB: 47757887597 te članovima uprave Krešimiru Arapoviću, OIB: 41343225782 i Sanji Osojnik, OIB: 47317096753, na sjednici Upravnog vijeća održanoj dana 5. prosinca 2023. donosi

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se da društvo AGRAM LEASING d.o.o., Zagreb, Remetinečka cesta 98, OIB: 48922277230 nije postupilo po rješenju Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga od 13. prosinca 2022. (KLASA: UP/I 993-06/22-01/17, URBROJ: 326-01-50-52-521-22-5) kojim mu je naloženo otklanjanje nadzorom utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti.
2. Društvu AGRAM LEASING d.o.o., Zagreb, Remetinečka cesta 98, OIB: 48922277230 izriče se posebna nadzorna mjera kojom mu se radi usklađivanja poslovanja s odredbama Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13) nalaže:
 - izmijeniti metodologiju za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu na način da ista bude usklađena s odredbama *Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja broj 9 Financijski instrumenti*,
 - ponovo izračunati umanjenje vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. pri čemu je u obzir potrebno uzeti izmijenjenu metodologiju za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu te ponovnim nadzorom utvrđene nepravilnosti,
 - na temelju ponovo izračunatog umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu ispraviti godišnje financijske i dodatne izvještaje sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. godine.

Kao dokaz o izvršenju ovog naloga, društvo AGRAM LEASING d.o.o., Zagreb, Remetinečka cesta 98, OIB: 48922277230 dužno je do 31. siječnja 2024. Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga dostaviti Izvješće o poduzetim mjerama zajedno s:

- izmijenjenom metodologijom za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu,
- analitičkim prikazom izračuna umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. (u obliku Excel tablice) iz kojeg su vidljivi svi elementi izračuna,
- ispravljenim godišnjim financijskim i dodatnim izvještajima sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. sastavljenim na obrascima propisanim *Pravilnikom o strukturi i sadržaju te načinu i rokovima dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društava* („Narodne novine“ broj 41/16, 132/17 i 142/22),
- ispravljenom bruto bilancom sa stanjem na dan 31. prosinca 2022.,

- mišljenjem vanjskog revizora o provedbi naloga iz ovog Rješenja,
- drugim dokazima koji potvrđuju izvršenje naloga iz ovog Rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

1. Na temelju članka 78. Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13; dalje u tekstu: Zakon), a uzimajući u obzir dokumentaciju zaprimljenu u sklopu predmeta KLASA: 993-04/22-02/02, ovlaštene osobe Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Hanfa) obavile su po službenoj dužnosti posredni nadzor nad poslovanjem društva AGRAM LEASING d.o.o., Zagreb, Remetinečka cesta 98, OIB: 48922277230 (dalje u tekstu: Društvo) po predmetu nadzora umanjena vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu na dan 31. prosinca 2021. godine.

O obavljenom posrednom nadzoru dana 4. studenog 2022. sastavljen je Zapisnik o obavljenom nadzoru (KLASA: UP/I 993-06/22-01/17, URBROJ: 326-01-50-52-521-22-2; dalje u tekstu: Zapisnik).

Nadzorom je utvrđeno da Društvo ne raspolaže s adekvatnim internim aktima kojima bi bilo regulirano umanjene vrijednosti potraživanja na način propisan *Međunarodnim standardom financijskog izvještavanja broj 9 Financijski instrumenti* (dalje u tekstu: MSFI 9) te da je na dan 31. prosinca 2021. izračunalo ispravke vrijednosti potraživanja suprotno odredbama MSFI 9 koje propisuju umanjene vrijednosti potraživanja.

Naime, uvidom u interni akt kojim je propisan način izračuna umanjena vrijednosti potraživanja utvrđeno je da istim nije propisano priznavanje rezervacija za umanjene vrijednosti za očekivane kreditne gubitke za imovinu koja nije umanjena za kreditne gubitke te da stope vjerojatnosti neplaćanja koje su propisane za izračun umanjena vrijednosti za imovinu koja je umanjena za kreditne gubitke nisu adekvatne.

Nadzorom je utvrđeno da Društvo u praksi izračunava dvije vrste ispravaka vrijednosti i to ispravke vrijednosti izračunate temeljem internog akta te dodatne ispravke vrijednosti koji su, po navodima Društva, sukladni MSFI 9. Provjerom načina izračuna ispravaka vrijednosti potraživanja Hanfa je utvrdila da je za ugovore kod kojih postoje objektivni dokazi o nastanku gubitka (imovina koja je umanjena za kreditne gubitke) Društvo izračunalo ispravke vrijednosti koristeći stope rezerviranja (vjerojatnosti neplaćanja) propisane internim aktom za koje je Hanfa utvrdila da nisu adekvatne. Također, s obzirom da sam izračun dodatnih ispravaka vrijednosti nije propisan internim aktom te da je nejasan način određivanja stopa korekcije koje Društvo primjenjuje u izračunu, Hanfa se nije mogla uvjeriti da su dodatni ispravci vrijednosti potraživanja izračunati sukladno MSFI 9. Pored navedenog, nadzorom je utvrđeno da se iznos ispravaka vrijednosti evidentiran u poslovne knjige Društva razlikuje od iznosa ispravaka vrijednosti iskazanog u dostavljenim analitikama izračuna čime se Hanfa nije mogla uvjeriti u ispravnost evidentiranja ispravaka vrijednosti u poslovne knjige Društva na dan 31. prosinca 2021. godine.

Stoga je Hanfa u nadzoru zaključila da je Društvo postupajući u suprotnosti s odredbama MSFI 9 postupilo protivno odredbama članka 73. stavka 1. Zakona koji propisuje da se na financijsko izvještavanje leasing društava primjenjuju propisi kojima se uređuje računovodstvo i Međunarodni standardi financijskog izvještavanja. Takvim iskazivanjem ispravaka vrijednosti upitna je fer vrijednost potraživanja iskazana u poslovnim knjigama Društva kao i poslovni rezultat te kapital na dan 31. prosinca 2021. godine.

Društvo je omogućeno ostvariti i zaštititi svoja prava i pravne interese sukladno članku 88. stavku 2. Zakona, a u svezi s člankom 92. stavkom 3. Zakona na način da je imalo pravo uložiti prigovor na Zapisnik, odnosno dostaviti eventualne primjedbe uz koje je bilo dužno priložiti dokumentaciju kojom dokazuje osnovanost navoda. Društvo je dana 17. studenog 2022.

dostavilo podnesak „Dostava prigovora na Zapisnik o obavljenom nadzoru od 04. studenog 2022. g., Klasa: UP/I 993-06/22-01/17; URBROJ:326-01-50-52-521-22-2“ (dalje u tekstu: Prigovor). Hanfa je utvrdila da navodi iz Prigovora ne mijenjaju nadzorom utvrđeno činjenično stanje.

Slijedom navedenog, Društvu je radi otklanjanja nadzorom utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti Rješenjem od 13. prosinca 2022. (KLASA: UP/I 993-06/22-01/17, URBROJ: 326-01-50-52-521-22-5; dalje u tekstu: Rješenje od 13. prosinca 2022.) bilo naloženo donijeti metodologiju za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu usklađenu s odredbama MSFI 9 u kojoj će na jasan i transparentan način biti propisan izračun umanjenja vrijednosti potraživanja koji će se temeljiti na razumnim i utemeljenim podacima te na temelju tako donesene metodologije izračunati umanjenje vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. godine.

Kao dokaz o izvršenju naloga iz Rješenja od 13. prosinca 2022., Društvo je bilo dužno do 30. travnja 2023. dostaviti Izvješće o poduzetim mjerama zajedno s donesenom metodologijom za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja, analitičkim prikazom izračuna rezervacija sa stanjem na dan 31. prosinca 2022., bruto bilancom sa stanjem na dan 31. prosinca 2022., mišljenjem vanjskog revizora o provedbi naloga iz rješenja i drugim dokazima koji potvrđuju izvršenje naloga iz rješenja.

Društvo je u otvorenom roku, dana 30. travnja 2023. dostavilo podnesak naslova „Dostava očitovanja i dokumentacije po Rješenju od 13. prosinca 2022. g. KLASA: UP/I 993-06/22-01/17, URBROJ: 326-01-50-52-521-22-5“ (dalje u tekstu: Izvješće) u sklopu kojeg je dostavilo dokument naziva *Politika načina izračuna ispravka vrijednosti potraživanja* donesen 31. prosinca 2022. (dalje u tekstu: Politika IV), podloge za izračun parametara PD i LGD, analitički prikaz izračuna ispravaka vrijednosti sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. (dalje u tekstu: Analitika IV 1), bruto bilancu sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. te dokument naziva *Izvještaj o obavljenim dogovorenim postupcima za potrebe Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga* izrađen od strane revizorskog društva BDO Croatia d.o.o. u kojem vanjski revizor daje mišljenje o provedbi izvršenja naloga iz Rješenja od 13. prosinca 2022. (dalje u tekstu: Mišljenje vanjskog revizora).

Pregledom dostavljene dokumentacije Hanfa je utvrdila da Izvješće nije potpuno slijedom čega se nije mogla uvjeriti da je Društvo postupilo po Rješenju od 13. prosinca 2022. odnosno da je otklonilo nadzorom utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti.

Člankom 99. stavkom 3. Zakona propisano je da će Hanfa, u slučaju kada izvješće o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti temeljem rješenja Hanfe nije potpuno ili iz dokumentacije u prilogu ne proizlazi da su nezakonitosti otklonjene, naložiti nadopunu izvješća i rok u kojem se izvješće mora nadopuniti.

Stoga je Hanfa zaključkom od 15. lipnja 2023. (dalje u tekstu: Zaključak 1) i zaključkom od 24. srpnja 2023. (dalje u tekstu: Zaključak 2) naložila Društvu dopuniti Izvješće na način da se pojasne odredbe iz dostavljene Politike IV i način izračuna ispravaka vrijednosti potraživanja.

Postupajući po nalogima Hanfe iz zaključaka Društvo je dana 5. srpnja 2023. dostavilo podnesak naslova „Dostava očitovanja i dokumentacije po Zaključku od 15. lipnja 2023. g. KLASA: UP/I 993-06/22-01/17, URBROJ: 326-01-50-52-521-23-7“ (dalje u tekstu: Dopuna Izvješća 1) te dana 18. kolovoza 2023. podnesak naslova „Dostava očitovanja po Zaključku od 24. srpnja 2023. g. KLASA: UP/I 993-06/22-01/17, URBROJ: 326-01-50-52-521-23-9“ (dalje u tekstu: Dopuna Izvješća 2) u sklopu kojih je dostavilo tražena pojašnjenja te dva analitička prikaza izračuna ispravaka vrijednosti sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. (dalje u tekstu: Analitika IV 2 i Analitika IV 3). U sklopu Dopune Izvješća 2 Društvo se očitovalo da su prethodno dostavljene analitike izračuna ispravaka vrijednosti potraživanja (Analitika IV 1 i Analitika IV 2) neispravne te da je ispravan izračun ispravaka vrijednosti na dan 31. prosinca 2022. iskazan u Analitici IV 3.

Za potrebe pojašnjenja izračuna ispravaka vrijednosti u Analitici IV 3 Hanfa je dana 28. kolovoza 2023. elektroničkom poštom zatražila od Društva dodatno očitovanje na što je Društvo je u otvorenom roku, dana 8. rujna 2023. dostavilo podnesak naslova „Dostava očitovanja po e-mailu od 28. kolovoza 2023.g.“ (dalje u tekstu: Dopuna izvješća 3) u sklopu kojeg je dostavilo tražena pojašnjenja.

Slijedom svega navedenog, Društvo je postupajući po nalogu iz Rješenja od 13. prosinca 2022. dostavilo Hanfi Izvješće te na zahtjev Hanfe više dopuna tog izvješća (Dopuna Izvješća 1, Dopuna Izvješća 2 i Dopuna Izvješća 3).

Člankom 100. stavkom 2. Zakona je propisano da prije donošenja rješenja da su nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene Hanfa može provesti ponovni nadzor nad leasing društvom u mjeri i opsegu potrebnima kako bi se utvrdilo jesu li utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene na odgovarajući način i u odgovarajućem opsegu.

Stoga je Hanfa odlučila na temelju dokumentacije i očitovanja dostavljenih od strane Društva u sklopu Izvješća i dopuna tog Izvješća provesti ponovni nadzor kako bi utvrdila je li Društvo postupilo po Rješenju od 13. prosinca 2022. odnosno je li donijelo metodologiju za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu usklađenu s odredbama MSFI 9 te je li na temelju tako donesene metodologije izračunalo umanjenje vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. godine.

O obavljenom ponovnom nadzoru dana 26. listopada 2023. sastavljen je Zapisnik o ponovnom nadzoru (KLASA: UP/I 993-06/22-01/17, URBROJ: 326-01-50-52-521-23-14; dalje u tekstu: Zapisnik o ponovnom nadzoru).

Društvu je omogućeno ostvariti i zaštititi svoja prava i pravne interese sukladno članku 88. stavku 2. Zakona, a u svezi s člankom 92. stavkom 3. Zakona na način da je imalo pravo uložiti prigovor na Zapisnik o ponovnom nadzoru, odnosno dostaviti eventualne primjedbe uz koje je bilo dužno priložiti dokumentaciju kojom dokazuje osnovanost navoda. Društvo je dana 10. studenog 2023. dostavilo podnesak „Dostava prigovora na Zapisnik od 26. listopada 2023. g.“ (dalje u tekstu: Prigovor 2) uz koji je dostavilo izmijenjenu Politiku IV donesenu dana 10. studenog 2023. godine. Uvidom u Prigovor 2 utvrđeno je da se Društvo očitovalo samo na nepravilnosti vezene Politiku IV. Tako se očitovalo da je nadopunilo Politiku IV u dijelu propisivanja osnovice za izračun ispravaka vrijednosti te propisivanja ispravaka vrijednosti nenaplativih potraživanja dok nepravilnosti vezane uz usklađenost Politike IV s odredbama MSFI 9 osporava. Hanfa je utvrdila da navodi iz Prigovora 2 u bitnom ne mijenjaju nadzorom utvrđeno činjenično stanje.

Ponovnim nadzorom je utvrđeno sljedeće činjenično stanje.

METODOLOGIJA ZA IZRAČUN UMANJENJA VRIJEDNOSTI

Hanfa je Društvu Rješenjem od 13. prosinca 2022. naložila donijeti metodologiju za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu usklađenu s odredbama MSFI 9 u kojoj će na jasan i transparentan način biti propisan izračun umanjenja vrijednosti potraživanja koji će se temeljiti na razumnim i utemeljenim podacima. Kao dokaz o izvršenju naloga, Društvo je bilo dužno dostaviti Izvješće o poduzetim mjerama zajedno s donesenom metodologijom za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja te mišljenjem vanjskog revizora o provedbi naloga.

Uvidom u dostavljenu Politiku IV utvrđeno je da je ista donesena 31. prosinca 2022. od strane Predsjednika uprave Društva te je istom regulirano umanjenje financijske i nefinancijske imovine. Vezano uz umanjenje vrijednosti financijske imovine u Politici IV se navodi da se ispravci vrijednosti koje Društvo primjenjuje temelje na MSFI 9.

Politikom IV je propisano da je Društvo za potrebe izračuna ispravaka vrijednosti segmentiralo portfelj u dvije skupine i to u skupinu koja je značajna za Društvo i koja se vrednuje na pojedinačnoj osnovi (osnovica veća od 70.000,00 eur) i skupinu čije izloženosti pojedinačno

nisu značajne za Društvo te se iste grupiraju u pool-ove (grupe) i vrednuju na skupnoj osnovi (osnovica manja od 70.000,00 eur).

U dostavljenoj Politici IV se navodi da iznos osnovice za izračun umanjenja vrijednosti predstavlja ukupan saldo po ugovoru koji je u riziku neplaćanja (dospjelo i nedospjelo) na dan izračuna ispravka vrijednosti.

Sukladno Politici IV plasmani se, s obzirom na urednost u podmirivanju obveza, kategoriziraju u tri osnovne skupine (stage-a):

- Stage 1 – plasmani koji nisu u statusu neispunjavanja obveza te se nakon početnog priznavanja kreditni rizik pojedine dužnikove izloženosti nije značajno povećao; umanjenje vrijednosti se provodi u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima kroz 12 mjeseci,
- Stage 2 – plasmani koji nisu u statusu neispunjavanja obveza te je nakon početnog priznavanja utvrđeno povećanje kreditnog rizika dužnika; plasmani kod kojih je kašnjenje u podmirivanju dospjelih obveza dulje od 60 dana, a manje od 90 dana; umanjenje vrijednosti se provodi u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima tijekom vijeka trajanja instrumenta,
- Stage 3 – plasmani u statusu neispunjavanja obveza te je nakon početnog priznavanja došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika; plasmani kod kojih je kašnjenje u podmirivanju dospjelih obveza dulje od 90 dana te svi plasmani koji se nalaze u statusu ovrhe.

Iz navedenog proizlazi da se u Stage 1 svrstavaju plasmani s kašnjenjem do 60 dana, u Stage 2 s kašnjenjem od 60 do 90 dana i u Stage 3 plasmani s kašnjenjem preko 90 dana.

U Politici IV se navodi da Društvo za izračun ispravaka vrijednosti koristi parametre PD (Probability of Default) i LGD (Loss Given Default). Navodi se da Društvo za obračun koristi pojednostavljeni pristup izradom matrice umanjenja vrijednosti koja se temelji na povijesnim stopama umanjenja obveza i povijesnim stopama gubitka dužnika tijekom očekivanog vijeka trajanja ugovora o leasingu te koja je usklađena s procjenama budućih tendencija. Pri izradi matrice umanjenja vrijednosti Društvo je sagledalo postotak defaulta i gubitke prema povijesnim podacima 5 godina unazad.

Politika IV propisuje da se na skupnoj osnovi mjere svi plasmani osim plasmana svrstanih u Stage 3 s osnovicom većom od 70.000,00 eur koji se vrednuju na pojedinačnoj osnovi.

Politikom IV je propisano da se **ispravak vrijednosti za plasmane koji se vrednuju na skupnoj osnovi** izračunava kao umnožak osnovice na dan obračuna s postotkom ispravka vrijednosti za odgovarajuću skupinu rizika (stage). Postotak ispravaka vrijednosti se izračunava temeljem formule $PD \times LGD \times KF + FLI$ gdje je:

PD (Probability of Default) - vjerojatnost neispunjavanja obveze,

LGD (Loss Given Default) - gubitak u slučaju neispunjavanja obveze,

KF - korektivni faktor za odgovarajuću skupinu rizika,

FLI (Forward Looking Information) - komponenta buduće neizvjesnosti vezane uz makroekonomska kretanja.

Temeljem podataka iz Politike IV razvidan je sljedeći izračun skupnih ispravaka vrijednosti potraživanja po pojedinoj razini kreditnog rizika (stage-u).

Tablica 1. Izračun skupnih ispravaka vrijednosti

STAGE	PD	LGD	KF	FLI	% ISPRAVAKA VRIJEDNOSTI
1	2	3	4	5	$6 = 2 \times 3 \times 4 + 5$
STAGE 1	5%	4%	1	1%	1,2%
STAGE 2	5%	4%	3	1%	1,6%
STAGE 3	5%	4%	10	1%	3,0%

Izvor: Politika IV

Politikom IV je propisano da se izračun **ispravaka vrijednosti za plasmane koji se vrednuju na pojedinačnoj osnovi** obavlja posebno za plasmane koji su osigurani te posebno za one koji nisu osigurani adekvatnim instrumentima osiguranja.

Izračun ispravaka vrijednosti za plasmane koji nisu osigurani adekvatnim instrumentima osiguranja, obavlja se primjenom postotka od 100% na stanje osnovice na datum obračuna ispravka vrijednosti.

Za plasmane koji su osigurani adekvatnim instrumentima osiguranja ispravak vrijednosti se izračunava kao razlika između bruto knjigovodstvenog iznosa pojedine izloženosti i sadašnje vrijednosti procijenjenih dužnikovih budućih novčanih tokova diskontiranih uz primjenu efektivne kamatne stope.

Kao dokaz o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti dostavljeno je Mišljenje vanjskog revizora u kojem se navodi da je vanjski revizor pregledao Politiku IV te da nije utvrdio značajna odstupanja od odredaba MSFI-ja 9, već je samo dao preporuku vezanu uz propisivanje kriterija za segmentaciju za izračun ispravaka vrijednosti na pojedinačnoj osnovi.

Analizom navedene Politike IV Hanfa je u nadzoru utvrdila nepravilnosti u dijelu:

- definicije osnovice za izračun ispravaka vrijednosti,
- visine osnovice za pojedinačno vrednovanje,
- rasporeda plasmana u Stage 2,
- određivanja parametara za izračun,
- propisivanja ispravaka vrijednosti za nenaplativa potraživanja.

U nastavku se razrađuju navedene nepravilnosti.

Osnovica za izračun ispravaka vrijednosti potraživanja

U dostavljenoj Politici IV se navodi da iznos osnovice za izračun umanjenja vrijednosti predstavlja ukupan saldo po ugovoru koji je u riziku neplaćanja (dospjelo i nedospjelo) na dan izračuna ispravka vrijednosti.

S obzirom da iz navedene odredbe Politike IV nije jasno što predstavlja osnovicu kod ugovora o financijskom leasingu, a što predstavlja osnovicu kod ugovora o operativnom leasingu Hanfa je Zaključkom 1 pozvala Društvo na dostavu pojašnjenja osnovice za izračun ispravaka vrijednosti potraživanja ovisno o pojedinoj vrsti leasinga. Društvo se očitovalo da ispravlja vrijednost potraživanja na način da kod financijskog leasinga kao osnovicu uzima dospjelu i nedospjelu vrijednost ugovora koja se nalazi u poslovnim knjigama Društva dok kod operativnog leasinga kao osnovicu uzima vrijednost dospjelog duga iskazanog u poslovnim knjigama.

Slijedom navedenog, Hanfa je u nadzoru zaključila da je interni akt u tom dijelu nedovoljno razrađen te da bi u istome trebao biti jasno definiran način određivanja osnovice za izračun ispravaka vrijednosti potraživanja ovisno o vrsti leasinga.

Društvo se u Prigovoru 2 očitovalo da je u Politici IV u točki 4.1. *Model izračuna ispravaka vrijednosti* dodalo dio koji objašnjava što čini osnovicu kod izračuna ispravaka vrijednosti kod financijskog leasinga, a što kod operativnog leasinga.

Uvidom u Politiku IV utvrđeno je da je Društvo u točki 4.1. *Model izračuna ispravaka vrijednosti* dodalo tekst u kojem je navedeno da osnovicu kod izračuna ispravaka vrijednosti potraživanja kod financijskog leasinga čini dospjela i nedospjela vrijednost ugovora koja se nalazi u poslovnim knjigama Društva dok kod operativnog leasinga osnovicu čini vrijednost dospjelog duga iskazanog u poslovnim knjigama.

Visina osnovice za pojedinačno vrednovanje

Kao kriterij za pojedinačno vrednovanje Društvo je Politikom IV odredilo iznos osnovice veći od 70.000,00 eur (527.415,00 kuna).

Hanfa je u nadzoru utvrdila da je navedeni iznos previsok s obzirom na portfelj Društva u kojem kao objekti leasinga dominiraju osobna vozila. Naime, uvidom u, od strane Društva, dostavljeni portfelj ugovora o leasingu sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. razvidno je da je prosječna izloženost po ugovoru znatno ispod izloženosti koju je Društvo odredilo za pojedinačno vrednovanje. Takvo određivanje visine osnovice može dovesti do toga da za rizičnije plasmane s većom izloženošću ne budu adekvatno izračunati ispravci vrijednosti. Navedeno potvrđuje i činjenica da je u izračunu ispravaka vrijednosti na dan 31. prosinca 2022. pojedinačnim vrednovanjem obuhvaćen samo jedan ugovor o leasingu koji je zadovoljio navedeni kriterij.

Navedeni kriterij je osporio i vanjski revizor u Mišljenju vanjskog revizora priloženom uz Izvješće te je izdao preporuku da se razmotri znatnije snižavanje tog kriterija.

Društvo u Prigovoru 2 navodi da ne drži da je osnovica od 70.000,00 eur za pojedinačno vrednovanje previsoka iz razloga što je prosječna vrijednost vozila znatno porasla na tržištu vozila i sva vozila iz portfelja Društva ispod te granice su lako utržiiva na tržištu te stoga Društvo može lako namiriti svoja potraživanja. Društvo navodi da će ovu granicu revidirati svake godine i po potrebi korigirati.

Hanfa smatra da Društvo odluku o kriteriju (visina osnovice) za skupno odnosno pojedinačno vrednovanje plasmana treba temeljiti na vrijednosti ugovora u svom portfelju. Činjenica je da je prosječna vrijednost vozila na tržištu porasla što je rezultiralo time da je prosječna vrijednost novozaključenih ugovora u 2022. kao i prosječna vrijednost aktivnih ugovora na dan 31. prosinca 2022. u portfelju Društva porasla u odnosu na prethodna razdoblja. Međutim, navedene vrijednosti su i dalje znatno ispod vrijednosti od 70.000,00 eur koju je Društvo odredilo kao granicu za pojedinačno vrednovanje. Kao što je Hanfa u Zapisniku o ponovnom nadzoru navela navedeno potvrđuje činjenica da samo jedan ugovor iz portfelja Društva (od ukupno 9.438 ugovora) zadovoljava kriterije za pojedinačno vrednovanje. Na navedeni ugovor se odnosi samo 0,09% ukupnih potraživanja Društva po ugovorima o leasingu.

Slijedom navedenog, Hanfa ostaje kod stava iz nadzora da je Politikom IV propisani kriterij za pojedinačno vrednovanje (iznos osnovice veći od 70.000,00 eur) neadekvatan.

Tome u prilog idu i nalazi Hanfe utvrđeni u nadzoru u dijelu izračuna skupnih ispravaka vrijednosti potraživanja svrstanih u Stage 3. Nadzorom je utvrđeno da se znatan dio tih potraživanja koja je Društvo ispravilo u 3%-tnom iznosu odnosi na potpuno nenaplativa potraživanja koja je Društvo trebalo ispraviti u cijelosti ili pak isknjižiti (otpisati) iz svojih poslovnih knjiga. Naime, radi se o potraživanja prema primateljima leasinga koji ne postoje (brisani su iz sudskog ili obrtnog registra) ili se nalaze u značajnim financijskim poteškoćama (stečaj, predstečaj, blokada računa), s kašnjenjem u plaćanju od preko 1 godine od čega je za dio njih nastupila zastara i koja nisu osigurana adekvatnim instrumentima osiguranja temeljem kojih bi se Društvo moglo naplatiti.

Politikom IV je propisano da se izračun ispravaka vrijednosti za plasmane koji se vrednuju na pojedinačnoj osnovi (iznos osnovice veći od 70.000,00 eur), a koji nisu osigurani adekvatnim instrumentima osiguranja, obavlja primjenom postotka od 100% na stanje osnovice na datum obračuna ispravka vrijednosti. Prema tome, da je Društvo propisalo niži kriterij za pojedinačno vrednovanje sigurno bi dio tih plasmana bio obuhvaćen pojedinačnim vrednovanjem te bi nakon utvrđivanja da ne postoje adekvatni instrumenti osiguranja, isti bili ispravljani u 100%-tnom iznosu, a ne u 3%-tnom iznosu kako je to Društvo provelo.

Slijedom navedenog, Hanfa zaključuje da je neadekvatnim određivanjem kriterija za pojedinačno vrednovanje Društvo svjesno utjecalo na pogrešan izračun ispravaka vrijednosti potraživanja potpuno nenaplativih potraživanja.

Raspored plasmana u Stage 2

Sukladno Politici IV u Stage 1 se raspoređuju plasmani koji nisu u statusu neispunjavanja obveza te se nakon početnog priznavanja kreditni rizik pojedine dužnikove izloženosti nije značajno povećao (plasmani kod kojih je kašnjenje u podmirivanju dospjelih obveza kraće od

60 dana) dok se u Stage 2 raspoređuju plasmani koji nisu u statusu neispunjavanja obveza te kod kojih je nakon početnog priznavanja utvrđeno povećanje kreditnog rizika dužnika (plasmani kod kojih je kašnjenje u podmirivanju dospjelih obveza dulje od 60 dana, a manje od 90 dana).

MSFI-jem 9 je propisano da za potraživanja po osnovi leasing ugovora subjekt priznaje rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke. Na svaki datum izvještavanja subjekt je za financijski instrument dužan izmjeriti rezervacije za umanjenje vrijednosti u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima tijekom vijeka trajanja instrumenta ako se nakon početnog priznavanja kreditni rizik tog financijskog instrumenta znatno povećao (Stage 2). Ako se nakon početnog priznavanja kreditni rizik financijskog instrumenta do datuma izvještavanja nije znatno povećao, subjekt je dužan izmjeriti rezervacije za umanjenje vrijednosti za taj financijski instrument u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom razdoblju (Stage 1). Subjekt na svaki izvještajni datum ispituje je li nakon početnog priznavanja došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta. Postoji oboriva pretpostavka da je došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja ako je dospjeće ugovornih plaćanja prekoračeno za više od 30 dana. Subjekt može oboriti navedenu pretpostavku ako raspolaže razumnim i utemeljenim podacima dostupnima bez nepotrebnih troškova ili napora kojima se dokazuje da nije došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja, čak i ako je dospjeće ugovornih plaćanja prekoračeno za više od 30 dana.

S obzirom da je Društvo kao kriterij za raspored plasmana u Stage 2 propisalo kašnjenje u plaćanju dulje od 60 dana, a ne 30 dana kako je to određeno MSFI 9, Hanfa je nadzorom utvrdila da je navedena odredba Politike IV suprotna odredbama MSFI 9.

Društvo u Prigovoru 2 navodi da se prilikom sastavljanja Politike IV držalo članka 59. stavka 1. Zakona u kojem stoji da „ako primatelj leasinga nije platio dvije uzastopne naknade, davatelj leasinga može raskinuti ugovor o leasingu i ima pravo na iznos dužne naknade i ostale tražbine iz ugovora o leasingu.“ Društvo u Prigovoru 2 navodi da je rok od 60 do 90 dana primjeren za Stage 2 iz razloga što tek nakon 60 dana (dvije neplaćene rate) Društvo može pokrenuti postupak oduzimanja vozila zbog povećanja kreditnog rizika dužnika.

Hanfa smatra da se Zakonom propisani minimalni rokovi za raskid ugovora ne mogu dovesti u vezu s propisivanjem trenutka kada je došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika u ugovoru o leasingu. Odredbama MSFI 9 je propisano da se prekoračenje dospjeća dulje od 30 dana smatra krajnjim trenutkom za priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja ugovora (svrstavanje u Stage 2). Također je propisano da se navedena pretpostavka može oboriti ako Društvo raspolaže razumnim i utemeljenim podacima kojima se dokazuje da nije došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja, čak i ako je dospjeće ugovornih plaćanja prekoračeno za više od 30 dana.

Obzirom da Društvo nije dostavilo nikakve podatke koji bi dokazali da kod ugovora s kašnjenjem preko 30 dana nije došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika, Hanfa ostaje kod nadzorom utvrđene nepravilnosti da je Društvo propisalo neadekvatni kriteriji za svrstavanje ugovora u Stage 2.

Takvim propisivanjem kriterija za svrstavanje ugovora u Stage 2 Društvo je utjecalo na ispravnost izračuna ispravaka vrijednosti jer je dio ugovora s kašnjenjem od 30 do 60 dana, umjesto u Stage 2, svrstalo u Stage 1 za koji je Politikom IV propisan manji postotak ispravaka vrijednosti. Naime, u Stage-u 1 je propisan ispravak vrijednosti od 1,2% dok je u Stage-u 2 propisan ispravak vrijednosti od 1,6%.

Parametri izračuna ispravaka vrijednosti potraživanja na skupnoj osnovi

Sukladno Politici IV za izračun ispravaka vrijednosti na skupnoj osnovi Društvo koristi parametre PD (Probability of Default), LGD (Loss Given Default), KF (korektivni faktor) i FLI (Forward Looking Information). U Politici IV se navodi da Društvo koristi ekspertno procijenjene PD i LGD parametre na temelju povijesnih podataka od zadnjih 5 godina gdje LGD iznosi 4%, a PD

za sve stage-ove 5%. Korektivni faktor (KF) za Stage 1 iznosi 1, za Stage 2 iznosi 3, a za Stage 3 iznosi 10 dok FLI komponenta iznosi 1%. Društvo je dostavilo dokument u kojem su prikazane podloge za izračun parametara PD i LGD.

Hanfa je u tijeku nadzora pozvala Društvo na dostavu pojašnjenja načina određivanja navedenih parametra na što se Društvo očitovalo da su parametri ispravka vrijednosti (PD, LGD i FLI) određeni na temelju stvarnih povijesnih podataka Društva u posljednjih 5 godina. Navodi se da je parametar PD od 5% određen na temelju 5-godišnjeg iskustva Društva u konkretnim slučajevima kao vjerojatnost da će prosječna partija leasinga ući u status nemogućnosti podmirenja obveza, tj. da će se po njoj ostvariti gubitak. Društvo navodi da je u 5 godina (koliko iznosi prosječno trajanje ugovora o leasingu) prosječno stanje partija bilo 8.711, a broj partija leasinga koje su stekle status nemogućnosti redovitog podmirivanja obveza (default) je bio 392 što iznosi oko 5% te je stoga Društvo kao prosječan parametar PD za sve partije odredilo 5%. Društvo se očitovalo da je parametre KF i FLI primijenilo iz konzervativnih razloga. Korektivni faktor (KF) za Stage 1 je jednak 1 jer se za tu skupinu plasmana ne očekuje povećani rizik, dok je taj faktor na temelju iskustva Društva za plasmane klasificirane u Stage 2 određen kao 3, a za plasmane klasificirane u Stage 3 kao 10 budući da je toliko uvećana rizičnost plasmana u tim skupinama. Društvo navodi da je uvelo i FLI parametar kako bi u izračun uključilo i komponentu očekivanih budućih makroekonomskih događanja te je na temelju očekivane inflacije i moguće povezane recesije za 2022. godinu odredilo 1% kao dodatni korektivni parametar za sve tri skupine plasmana. Društvo je navelo da nema neku konkretnu podlogu za izračun obzirom da se radi isključivo o iskustvenoj procjeni.

Hanfa se u nadzoru nije mogla uvjeriti u adekvatnost izračuna parametra PD (Probability of Default) pogotovo iz razloga jer je on za sve tri razine kreditnog rizika (stage-ove) određen u istom iznosu od 5%. Takav način propisivanja parametra PD i njegovu primjenu u izračunu ispravaka vrijednosti Hanfa smatra suprotnim odredbama MSFI 9. Naime, iz odredaba MSFI 9 proizlazi da bi parametar PD za Stage 1 trebao biti određen sukladno vjerojatnosti nastanka gubitka (default) u narednih 12 mjeseci dok bi za Stage 2 isti trebao biti određen u odnosu na vjerojatnost nastanka gubitka (default) za cijelo vrijeme trajanja ugovora.

U Stage 3 se sukladno Politici IV svrstavaju plasmani koji su u statusu neispunjavanja obveza te je nakon početnog priznavanja došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika (plasmani kod kojih je kašnjenje u podmirivanju dospjelih obveza duže od 90 dana te svi plasmani koji se nalaze u statusu ovrhe). Iz navedenog je jasno da se tu radi o ugovorima kod kojih je već nastupio default, tako da vjerojatnost defaulta nikako ne može biti 5%, već bi s obzirom da je isti nastao trebala biti 100%. Činjenica je da Politikom IV propisani izračun ispravaka vrijednosti sadrži korektivni faktor koji za Stage 2 iznosi 3, a za Stage 3 iznosi 10, ali s obzirom da Društvo nije dostavilo nikakve podloge za određivanje tih korektivnih faktora, Hanfa se nije mogla uvjeriti u njihovu adekvatnost.

Društvo u Prigovoru 2 navodi da je adekvatnost parametra PD za Stage 2 i Stage 3 korigirana korektivnim faktorima koji su rađeni temeljem ekspertne procjene. Društvo navodi da se za Stage 3 dužnike koji imaju izloženosti u iznosu većem od 70.000,00 eur radi individualna procjena ispravka vrijednosti, dok se za Stage 3 dužnike koji imaju izloženost ispod 70.000,00 eur radi ispravak na skupnoj osnovi. Društvo smatra da kod Stage 3 plasmana korišteni PD parametri i LGD parametri zajedno s efektima primjene korektivnog faktora daju adekvatan izračun Stage 3 rezervacije.

Hanfa ostaje kod navoda iz Zapisnika da parametar PD za sve tri razine kreditnog rizika (stage-ove) ne može biti određen u istom postotku. Naime, iz odredaba MSFI 9 proizlazi da bi parametar PD za Stage 1 trebao biti određen temeljem vjerojatnosti nastanka gubitka (default) u narednih 12 mjeseci (što je dio cjelokupnog vremena trajanja ugovora), za Stage 2 temeljem vjerojatnosti nastanka gubitka (default) za cijelo vrijeme trajanja ugovora dok bi za Stage 3 trebao iznositi 100% obzirom da navedena razina kreditnog rizika uključuje plasmane kod kojih je nastupio default.

Društvo u Prigovoru 2 navodi da je adekvatnost parametra PD za Stage 2 i Stage 3 korigirana korektivnim faktorima koji su rađeni temeljem ekspertne procjene. S obzirom da Društvo nije dostavilo nikakve podloge za navedene ekspertne procjene za određivanje tih korektivnih faktora, kao što to nije dostavilo niti u tijeku nadzora, Hanfa se nije mogla uvjeriti u njihovu adekvatnost. Kada bi se parametri PD korigirali korektivnim faktorima koji za Stage 2 iznosi 3, a za Stage 3 iznosi 10, PD parametar za Stage 2 bi iznosio 15%, a za Stage 3 bi iznosio 50%. Hanfa osporava i tako korigirane parametre jer Društvo ne posjeduje podloge za njihovo određivanje te iz razloga što je kod plasmana svrstanih u Stage 3 vjerojatnost neispunjenja obveza (default) već nastala.

Propisivanje ispravaka vrijednosti nenaplativih potraživanja

Uvidom u Politiku IV razvidno je da Društvo plasmane s kašnjenjem preko 90 dana i one koji su u statusu ovrhe za potrebe izračuna skupnih ispravaka vrijednosti svrstava u Stage 3 (osnovica do 70.000,00 eur) za koji je propisan ispravak od 3% osnovice. Također je propisano da se plasmani koji se vrednuju na pojedinačnoj osnovi (osnovica preko 70.000,00 eur) u slučaju nepostojanja adekvatnih instrumenata osiguranja ispravljaju u cijelosti.

Uvidom u izračun ispravaka vrijednosti sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. (Analitika IV 3) utvrđeno je da Društvo, osim individualnih i skupnih ispravaka vrijednosti, kod određenog broja ugovora provodi ispravak vrijednosti u cijelosti. To se odnosi na 387 ugovora svrstanih u Stage 3 s osnovicom manjom od 70.000,00 eur koje je Društvo, očito smatrajući ih potpuno nenaplativima, ispravilo u cjelokupnom iznosu od 4.017.552,40 kuna / 533.220,80 eur. Navedeni postupak cjelokupnog ispravaka vrijednosti plasmana s osnovicom manjom od 70.000,00 eur ni na koji način nije propisan Politikom IV.

Slijedom navedenog, Hanfa je nadzorom utvrdila da je Politika IV manjkava u dijelu propisivanja ispravaka vrijednosti potpuno nenaplativih plasmana.

Društvo u Prigovoru 2 navodi da je u svojoj Politici IV u točki 4. *Izračun ispravka vrijednosti* dodalo dio koji objašnjava izračun ispravaka vrijednosti potraživanja za nenaplativa potraživanja.

Uvidom u Politiku IV utvrđeno je da je Društvo u točki 4. *Izračun ispravka vrijednosti* dodalo tekst u kojem je navedeno da ukoliko Društvo utvrdi ili na drugi način dobije saznanja da su potraživanja u cijelosti nenaplativa, a sve pravne procedure su dovršene Društvo navedena potraživanja ispravlja u iznosu od 100% vrijednosti te ih u sljedećem kvartalu predlaže za otpis.

Iz navedene odredbe proizlazi da Društvo otpisuje plasmane koji su u prethodnom kvartalu ispravljani u cijelosti jer je utvrdilo da su nenaplativi te su dovršene sve pravne procedure. Hanfa navedenu odredbu smatra neadekvatnom jer kao uvjet za 100%-tni ispravak vrijednosti, osim utvrđivanja nenaplativosti, propisuje dovršetak svih pravnih procedura. Pravne procedure u praksi mogu biti dugotrajne te uvjetovanje njihovog završetka da bi se neki plasmani ispravili u cijelosti može dovesti do zakašnjelog priznavanja ispravka vrijednosti tih plasmana te pogrešnog iskazivanja njihove vrijednosti u poslovnim knjigama.

Kreditni gubici za plasmane koji su umanjeni za kreditne gubitke mjere se kao razlika između bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova budućih razdoblja diskontirane po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi financijske imovine. Ukoliko se prilikom mjerenja utvrdi da se ne mogu očekivati novčani tokovi od navedenih plasmana isti se ispravljaju u cijelosti. Međutim, to nužno ne znači da se isti moraju otpisati u idućem kvartalu kako je to navedeno u odredbi Politike IV.

Zaključak Hanfe o metodologiji za izračun umanjenja vrijednosti

Nadzorom nad odredbama Politike IV Hanfa je utvrdila sljedeće nepravilnosti:

- nije jasno određena osnovica za izračun ispravaka vrijednosti potraživanja ovisno o vrsti leasinga,

- propisan je neadekvatan kriterij za izračun ispravaka vrijednosti na pojedinačnoj osnovi,
- propisan je neadekvatni kriteriji za svrstavanje ugovora u Stage 2,
- propisani su neadekvatni parametri za izračun skupnih ispravaka vrijednosti,
- nije propisan način ispravaka vrijednosti potpuno nenaplativih plasmana

iz čega je razvidno da je navedena Politika IV u pojedinim dijelovima nedovoljno razrađena te da nije usklađena s odredbama MSFI-ja 9.

Društvo je u Prigovoru 2 za nadzorom utvrđene nepravilnosti koje se odnose na nedovoljnu razrađenost Politike IV navelo da je dopunilo Politiku IV u dijelu propisivanja osnovice za izračun ispravaka vrijednosti te propisivanja ispravaka vrijednosti nenaplativih potraživanja. Uvidom u odredbe izmijenjene Politike IV Hanfa smatra da ispravak vrijednosti nenaplativih potraživanja u Društvu i dalje nije propisan na adekvatan način.

Za nadzorom utvrđene nepravilnosti u dijelu neusklađenosti Politike IV s odredbama MSFI-ja 9 Društvo je uložilo prigovor. Hanfa smatra da je argumentirano osporila navode Društva iz Prigovora 2 te ostaje kod utvrđenja iz Zapisnika o ponovnom nadzoru da navedena Politika IV u pojedinim dijelovima nije usklađena s odredbama MSFI-ja 9.

IZRAČUN ISPRAVAKA VRIJEDNOSTI POTRAŽIVANJA NA DAN 31. PROSINCA 2022.

Hanfa je Rješenjem od 13. prosinca 2022. naložila Društvu da na temelju novo donesene metodologije usklađene s odredbama MSFI 9 izračuna umanjenje vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. te da kao dokaz o navedenom dostavi analitički prikaz izračuna rezervacija sa stanjem na dan 31. prosinca 2022., bruto bilancu sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. i mišljenje vanjskog revizora o provedbi naloga.

Uvidom u *Izveštaj o kretanjima ispravaka vrijednosti (IV)* dostavljen Hanfi u sklopu godišnjih dodatnih izvještaja (G-FIDOLIZ) utvrđeno je da je Društvo na dan 31. prosinca 2022. iskazalo ispravke vrijednosti potraživanja po ugovorima o financijskom i operativnom leasingu u iznosu od 7.082.424,78 kuna / 939.999,31 eur što je za 6.022.207,75 kuna / 799.284,33 eur manje u odnosu na dan 31. prosinca 2021. kada je Društvo iskazalo ispravke vrijednosti u iznosu od 13.104.632,53 kuna / 1.739.283,63 eur. Dakle, Društvo je u 2022. godini ukinulo ispravke vrijednosti u iznosu od 6.022.207,75 kuna / 799.284,33 eur te je za taj iznos priznalo prihode od ukidanja ispravaka vrijednosti potraživanja.

Za potrebe provjere izračuna ispravaka vrijednosti Hanfa je od Društva zatražila analitički prikaz (po ugovorima o leasingu) izračuna rezervacija za umanjenje vrijednosti potraživanja na dan 31. prosinca 2022. sa svim parametrima izračuna.

Društvo je u sklopu Izvješća dostavilo analitiku izračuna ispravaka vrijednosti potraživanja na dan 31. prosinca 2022. (Analitika IV 1) te u sklopu Dopune izvješća 1 analitiku izračuna na isti dan (Analitika IV 2) koje se razlikovala od Analitike IV 1 u obuhvatu ugovora za koji je vršen ispravak vrijednosti, iznosu osnovice za izračun, dodijeljenoj rizičnoj skupini (stage-u), izračunatom iznosu ispravaka vrijednosti te načinu izračuna.

Vezano uz navedeno Društvo se na zahtjev Hanfe u Dopuni Izvješća 2 očitovalo da je s danom 1. siječnja 2023. prešlo na informatičku bazu izraženu u eurima na kojoj su donesena sva početna stanja s 31. prosincem 2022. preračunata u eure i na kojoj se evidentiraju sva knjiženja u 2023. godini izražena u eurima. Stara informatička baza u kunama je nakon sastavljanja Revidiranih godišnjih izvještaja zatvorena i arhivirana. Društvo navodi da je nakon toga povuklo izračun rezervacija na 31. prosinca 2022. u Excel formatu sa zatvorene informatičke baze u kunama radi slanja Hanfi u sklopu dostave Izvješća i Dopune Izvješća 1. Društvo navodi da je zbog određenog informatičkog buga prilikom pretvaranja izvještaja u Excel format u Analitici IV 1 i Analitici IV 2 došlo do pogrešnog punjenja pozicija u Excel tablici te da su samim time Analitika IV 1 i Analitika IV 2 neispravne. Društvo navodi da je temeljem zaključaka Hanfe pregledalo informatičku bazu u kunama i ispravilo navedeni problem te da u pravitku dostavlja ispravan izračun rezervacija na dan 31. prosinca 2022. (Analitika IV 3).

Slijedom navedenog, jasno je da je Društvo Hanfi u sklopu Izvješća i dopune Izvješća 1 kao dokaz o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti dva puta dostavilo pogrešnu analitiku izračuna ispravaka vrijednosti na dan 31. prosinca 2022. godine.

S obzirom na nove okolnosti u postupku nadzora Hanfa je provjeru je li Društvo postupilo po nalogu iz Rješenja od 13. prosinca 2022. izvršila uvidom u analitiku izračuna ispravaka vrijednosti sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. dostavljenju uz Dopunu izvješća 2 (Analitika IV 3).

Vežano uz dostavljenju Analitiku IV 3 Društvo se očitovalo da je ispravke vrijednosti izračunalo za ukupno 9.438 ugovora o financijskom i operativnom leasingu te da je osnovica za izračun ispravaka vrijednosti računata na dospelom dugu po financijskom i operativnom leasingu u iznosu od 17.681.790,83 kuna / 2.346.776,94 eur i nedospelom dugu po financijskom leasingu u iznosu od 508.030.766,04 kuna / 67.427.270,03 eur za ugovore koji zadovoljavaju kriterije za ispravak vrijednosti. Društvo je pojasnilo da je osnovica za izračun ispravaka vrijednosti po financijskom leasingu ukupni saldo po ugovoru (koji uključuje dospjelo i nedospjelo potraživanje), dok se kod ugovora o operativnom leasingu izračun ispravaka vrijednosti vrši samo na dospjelo dugovanje.

Društvo se očitovalo da je vrednovanje na pojedinačnoj osnovi izračunato na jednom ugovoru koji zadovoljava kriterije individualnog mjerenja propisane Politikom IV, dok je vrednovanje na skupnoj osnovi izračunato na 9.050 ugovora koji zadovoljavaju kriterije iz Politike IV za računanje na skupnoj osnovi.

Uvidom u dostavljenju Analitiku IV 3 utvrđen je sljedeći izračun ispravaka vrijednosti na dan 31. prosinca 2022. godine.

Tablica 2. Izračun ispravaka vrijednosti na dan 31. prosinca 2022. (u kunama)

Stage	Vrsta ispravaka vrijednosti	Broj ugovora	Dospjelo potraživanje	Nedospjelo potraživanje	Ukupno potraživanje	Osnovica za izračun	Ispravak vrijednosti
0	SKUPNI	958	-618.632,87	39.225.927,78	38.607.294,91	-704.849,31	0,00
1	SKUPNI	7.542	5.231.781,54	532.171.622,33	537.403.403,87	165.540.681,82	1.988.015,97
2	SKUPNI	89	999.389,13	8.827.649,14	9.827.038,27	8.135.361,10	130.165,77
3	INDIVIDUALNI	1	217.587,15	325.657,51	543.244,66	543.244,66	543.168,56
	SKUPNI	461	7.834.113,48	6.270.997,07	14.105.110,55	13.450.732,38	403.522,08
	U CIJELOSTI	387	4.017.552,40	0,00	4.017.552,40	4.017.552,40	4.017.552,40
	UKUPNO	849	12.069.253,03	6.596.654,58	18.665.907,61	18.011.529,44	4.964.243,04
Ukupno		9.438	17.681.790,83	586.821.853,83	604.503.644,66	190.982.723,05	7.082.424,78

Izvor: Analitika IV 3

Uvidom u izvještaje o strukturi portfelja (SP-FL i SP-OL) sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. dostavljene Hanfi u sklopu godišnjih dodatnih izvještaja (G-FIDOLIZ) Hanfa je utvrdila da podaci o broju ugovora i iznosu potraživanja iskazani u istima odgovaraju podacima o broju ugovora i iznosu potraživanja iskazanim u Analitici IV 3.

Uvidom u izračun ispravaka vrijednosti utvrđeno je da Društvo razvrstava potraživanja po ugovorima u pojedine razine kreditnog rizika (stage-eve) sukladno Politici IV. Tako je u Stage 1 svrstalo ugovore s kašnjenjem do 60 dana, u Stage 2 ugovore s kašnjenjem od 60 do 90 dana, a u Stage 3 ugovore s kašnjenjem preko 90 dana. U Stage 0 Društvo je svrstalo ugovore koji nemaju osnovicu odnosno osnovica im je negativna.

Društvo je za jedan ugovor izračunalo ispravke vrijednosti na individualnoj osnovi dok je za ostale izračunalo skupne ispravke vrijednosti temeljem formule propisane Politikom IV za svaki od stage-eva. Tako je za Stage 1 Društvo izračunalo ispravke vrijednosti množenjem osnovice s postotkom ispravka vrijednosti od 1,2%, za Stage 2 s postotkom ispravka vrijednosti od 1,6% te za Stage 3 s postotkom ispravka vrijednosti od 3%. Dio ugovora svrstanih u Stage 3 Društvo je ispravilo u cijelosti.

Kao dokaz o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti dostavljeno je Mišljenje vanjskog revizora u kojem se navodi da je vanjski revizor pregledao izračun ispravaka vrijednosti na dan 31. prosinca 2022. te da nije utvrdio značajna odstupanja od odredaba MSFI-ja 9.

Uvidom u dostavljeni izračun ispravaka vrijednosti sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. (Analitika IV 3) Hanfa je utvrdila nepravilnosti u dijelu:

- osnovice za izračun skupnih ispravaka vrijednosti u Stage 1 za ugovore o financijskom leasingu,
- izračuna skupnih ispravaka vrijednosti u Stage-u 3.

U nastavku se razrađuju navedene nepravilnosti.

Osnovica za izračun skupnih ispravaka vrijednosti u Stage 1 (financijski leasing)

Uvidom u Analitiku IV 3 utvrđeno je da je Društvo za Stage 1 (kašnjenje do 60 dana) izračunalo skupne ispravke vrijednosti na sljedeći način.

Tablica 3. Izračun ispravaka vrijednosti za Stage 1 (u kunama)

Vrsta leasinga	Broj ugovora	Dospjelo potraživanje	Nedospjelo potraživanje	Ukupno potraživanje	Osnovica za izračun	Ispravak vrijednosti
FL	7.159	4.664.000,63	495.229.185,22	499.893.185,85	164.965.734,75	1.981.116,63
OL	383	567.780,91	36.942.437,11	37.510.218,02	574.947,07	6.899,34
Ukupno	7.542	5.231.781,54	532.171.622,33	537.403.403,87	165.540.681,82	1.988.015,97

Izvor: Analitika IV 3

S obzirom da iz Politike IV nije bilo jasno što predstavlja osnovicu kod koje vrste leasinga, Društvo se na zahtjev Hanfe očitovalo da kod financijskog leasinga kao osnovicu uzima dospjela i nedospjela potraživanja, a kod operativnog leasinga dospjela potraživanja.

Uvidom u dostavljenu Analitiku IV 3 utvrđeno je da je Društvo za 383 ugovora o operativnom leasing izračunalo ispravke vrijednosti u iznosu od 6.899,34 kuna / 915,70 eur na način da je kao osnovicu za izračun ispravaka vrijednosti uzelo vrijednost dospjelih potraživanja (574.947,07 kuna / 76.308,59 eur) te ju množilo s Politikom IV propisanim postotkom ispravaka vrijednosti od 1,20%.

Za potrebe izračuna ispravaka vrijednosti Društvo je u Stage 1 svrstalo 7.159 ugovora o financijskom leasingu ukupnog salda 499.893.185,85 kuna / 66.347.227,53 eur (4.664.000,63 kuna / 619.019,26 eur dospjelo + 495.229.185,22 kuna / 65.728.208,27 eur nedospjelo). Društvo je za navedene ugovore izračunalo ispravke vrijednosti u iznosu od 1.981.116,63 kuna / 262.939,36 eur na način da je osnovicu za izračun u iznosu od 164.965.734,75 kuna / 21.894.715,61 eur množilo s Politikom IV propisanim postotkom ispravaka vrijednosti od 1,20%.

Iz navedenog je razvidno da je Društvo kao osnovicu za izračun ispravaka vrijednosti uzelo iznos od 164.965.734,75 kuna / 21.894.715,61 eur iako je Politikom IV propisano da se kao osnovica uzima dospjelo i nedospjelo potraživanje te se samo Društvo očitovalo da osnovica za izračun ispravaka vrijednosti kod ugovora o financijskom leasingu predstavlja zbroj dospjelih i nedospjelih potraživanja (499.893.185,85 kuna / 66.347.227,53 eur).

Na zahtjev Hanfe Društvo se u Dopuni Izvješća 3 očitovalo da je u točki 4. Politike IV opisan izračun ispravaka vrijednosti za Stage 1 na način da Društvo u Stage 1 stavlja plasmane koji nisu u stanju neispunjavanja obveza te se nakon početnog priznavanja kreditni rizik pojedine dužnikove izloženosti nije znatno povećao te da se za te plasmane kamata priznaje u punom iznosu u računu dobiti i gubitka, a umanjenje vrijednosti i rezerviranje izloženosti provodi se u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima kroz 12 mjeseci. Društvo navodi da drugim riječima osnovica za ispravak vrijednosti ugovora po financijskom leasingu u Stage-u 1 predstavlja ukupan dospjeli dug na dan obračuna i dio nedospjelog duga koji dospijeva unutar 12 mjeseci.

Navedeno tumačenje osnovice za financijski leasing za Stage 1, osim što je suprotno internom aktu te prethodnom očitovanju Društva, suprotno je i odredbama MSFI-ja 9. Naime, MSFI 9 propisuje ako se nakon početnog priznavanja kreditni rizik financijskog instrumenta do datuma

izvještavanja nije znatno povećao, subjekt je dužan izmjeriti rezervacije za umanjenje vrijednosti za taj financijski instrument u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom razdoblju. Očekivani kreditni gubici u dvanaestomjesečnom razdoblju su dio očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja i predstavljaju novčane manjkove tijekom vijeka trajanja koji su posljedica neispunjenja obveza u razdoblju od dvanaest mjeseci nakon datuma izvještavanja, što se određuje na temelju vjerojatnosti da će doći do navedenog neispunjenja obveza.

Iz navedenog proizlazi da se očekivani kreditni gubici temelje na vjerojatnosti nastanka gubitka u razdoblju od dvanaest mjeseci nakon datuma izvještavanja te se mjere u odnosu na cjelokupnu izloženost, a ne na onu izloženost koja dospijeva unutar 12 mjeseci.

Slijedom navedenog, nadzorom je utvrđeno da je Društvo za izračun ispravaka vrijednosti po ugovorima o financijskom leasingu uzelo pogrešnu osnovicu odnosno umjesto 499.893.185,85 kuna / 66.347.227,53 eur koliko iznosi izloženost po ugovorima o financijskom leasingu iskazana u poslovnim knjigama, Društvo je u izračunu odredilo osnovicu u iznosu od 164.965.734,75 kuna / 21.894.715,61 eur. Uzimanjem manjeg iznosa osnovice Društvo je primjenom Politikom IV propisanog postotka ispravka vrijednosti izračunalo manji iznos ispravka vrijednosti od potrebnog. Da je uzelo ispravnu osnovicu ispravci vrijednosti bi iznosili 5.998.718,23 kuna / 796.166,73 eur što je za 4.017.601,60 kuna / 533.227,37 eur više u odnosu na ispravke vrijednosti koje je Društvo priznalo na dan 31. prosinca 2022. godine.

Društvo se u Prigovoru 2 nije očitovalo na navedenu nepravilnost što Hanfa smatra priznanjem utvrđene nepravilnosti.

Pored navedenog, utvrđeno je da je Društvo u Stage 1 svrstalo 580 ugovora s kašnjenjem od 30 do 60 dana koji bi sukladno odredbama MSFI-ja 9 trebali biti svrstani u Stage 2. Za navedene ugovore Društvo je izračunalo ispravke vrijednosti u iznosu od 217.915,04 kuna / 28.922,30 eur. Da je navedene ugovore svrstalo u Stage 2 te da je u izračun uzelo ispravnu osnovicu Društvo bi za iste primjenom postotka od 1,6% izračunalo ispravke vrijednosti u iznosu od 867.945,04 kuna / 115.196,10 eur što je za 650.030,00 kuna / 86.273,81 eur više od iznosa koji je Društvo priznalo na dan 31. prosinca 2022. godine.

Izračun skupnih ispravka vrijednosti u Stage-u 3

Uvidom u Analitiku IV 3 utvrđeno je da je Društvo za Stage 3 (kašnjenje preko 90 dana) izračunalo ispravke vrijednosti na sljedeći način.

Tablica 4. Izračun ispravaka vrijednosti za Stage 3 (u kunama)

Vrsta ispravka vrijednosti	Vrsta leasinga	Broj ugovora	Dospjelo potraživanje	Nedospjelo potraživanje	Ukupno potraživanje	Osnovica za izračun	Ispravak vrijednosti	% ispravka vrijednosti
INDIVIDUALNI	FL	1	217.587,15	325.657,51	543.244,66	543.244,66	543.168,56	99,99%
SKUPNI	FL	325	4.522.439,35	5.616.618,90	10.139.058,25	10.139.058,25	304.171,85	3,00%
	OL	136	3.311.674,13	654.378,17	3.966.052,30	3.311.674,13	99.350,23	3,00%
	UKUPNO	461	7.834.113,48	6.270.997,07	14.105.110,55	13.450.732,38	403.522,08	3,00%
U CIJELOSTI	FL	189	1.799.447,36	0,00	1.799.447,36	1.799.447,36	1.799.447,36	100,00%
	OL	198	2.218.105,04	0,00	2.218.105,04	2.218.105,04	2.218.105,04	100,00%
	UKUPNO	387	4.017.552,40	0,00	4.017.552,40	4.017.552,40	4.017.552,40	100,00%
UKUPNO		849	12.069.253,03	6.596.654,58	18.665.907,61	18.011.529,44	4.964.243,04	

Izvor: Analitika IV 3

Iz navedenog je razvidno da je Društvo izračunalo ispravke vrijednosti za ugovore svrstane u Stage 3 na način da je 388 ugovora ispravilo u cijelosti (od čega je jedan ugovor pojedinačno mjereno) dok je 461 ugovor (koji je skupno mjerilo) ispravilo u iznosu od 3% osnovice.

Provjerom izračuna skupnih ispravka vrijednosti za 461 ugovor ukupnog salda 14.105.110,55 kuna / 1.872.069,89 eur (7.834.113,48 kuna / 1.039.765,54 eur dospjelo + 6.270.997,07 kuna / 832.304,34 nedospjelo) utvrđeno je da je Društvo osnovicu za izračun u iznosu od 13.450.732,38 kuna / 1.785.218,98 eur množilo s Politikom IV propisanim ispravkom vrijednosti od 3% te je dobilo iznos ispravaka vrijednosti od 403.522,08 kuna / 53.556,58 eur.

Osnovica korištena u izračunu odgovora zbroju dospjelih potraživanja po ugovorima o operativnom leasingu i ukupnih (dospjelih i nedospjelih) potraživanja po ugovorima o financijskom leasingu. U izračunu korišteni postotak ispravaka vrijednosti od 3% se dobiva množenjem parametara PD (5%), LGD (4%) i korektivnog faktora (10) na što se dodaje FLI komponenta (1%).

Radi povjere adekvatnosti izračuna skupnih ispravaka vrijednosti potraživanja svrstanih u Stage 3 Hanfa je izvršila procjenu kvalitete navedenih potraživanja na temelju kreditne sposobnosti primatelja leasinga, urednosti u podmirivanju obveza primatelja leasinga prema Društvu i kvalitete instrumenta osiguranja potraživanja te je izvršila usporedbu s ispravicima vrijednosti koje je Društvo za navedene ugovore formiralo na dan 31. prosinca 2021. godine.

Kreditna sposobnost primatelja leasinga

Uvidom u Analitiku IV 3 Hanfa je utvrdila da je navedenih 461 ugovora, svrstanih u Stage 3 za koje su izračunati skupni ispravci vrijednosti, sklopljeno sa 337 različitih primatelja leasinga, najvećim dijelom pravnih osoba.

Temeljem javno dostupnih podataka iz sudskog registra, e-oglasne ploče sudova i ostalih javnih poslovnih aplikacija Hanfa je izvršila analizu statusa navedenih primatelja leasinga.

Tablica 5. Analiza statusa primatelja leasinga u Stage-u 3 (u kunama)

Status primatelja leasinga	Broj primatelja leasinga	Broj ugovora	Dospjelo potraživanje	Nedospjelo potraživanje	Ukupno potraživanje	Osnovica za izračun	Ispravak vrijednosti
UGAŠEN	116	202	5.084.028,18	270.237,43	5.354.265,61	5.354.265,61	160.627,96
INSOLVENCIJSKI POSTUPAK	25	31	659.495,52	813.804,40	1.473.299,92	1.294.352,31	38.830,59
BLOKADA	8	10	37.017,54	1.252.473,02	1.289.490,56	1.289.490,56	38.684,72
FIZIČKA OSOBA	68	69	954.043,73	1.121.710,05	2.075.753,78	2.004.798,00	60.144,00
AKTIVAN	103	132	833.396,52	2.811.772,21	3.645.168,73	3.240.693,95	97.220,86
NEPOZNAT STATUS	17	17	266.131,99	999,96	267.131,95	267.131,95	8.013,95
UKUPNO	337	461	7.834.113,48	6.270.997,07	14.105.110,55	13.450.732,38	403.522,08

Izvor: Analitika IV 3; javno dostupni podaci

Analizom je utvrđeno da je od 337 promatranih primatelja leasinga njih 116 ugašeno odnosno brisano iz sudskog ili obrtnog registra. Na navedene primatelje se odnosi 202 ugovora s osnovicom od 5.354.265,61 kuna / 710.633,17 eur što predstavlja 40% ukupne osnovice skupnih ispravaka vrijednosti u Stage-u 3. Znatno dio primatelja leasinga s osnovicom u iznosu od 1.294.352,31 kuna / 171.790,07 eur (9,6% ukupne osnovice) nalazi se u insolventnom postupku odnosno nad njima su otvoreni predstečajni ili stečajni postupci dok je dijelu primatelja leasinga s osnovicom u iznosu od 1.289.490,56 kuna / 171.144,81 eur (9,6% ukupne osnovice) blokiran poslovni račun zbog neplaćanja.

Slijedom navedenog, nadzorom je utvrđeno da je Društvo u skupno mjerenje u Stage-u 3 svrstalo znatan dio primatelja leasinga od kojih je naplata dospjelih obveza nemoguća iz razloga što primatelji leasinga više ne postoje ili je znatno otežana iz razloga što je nad njima otvoren stečajni ili predstečajni postupak ili im je blokiran poslovni račun.

Urednost u podmirivanju obveza primatelja leasinga prema Društvu

Uvidom u Analitiku IV 3 iskazane dane kašnjenja u podmirivanju obveza po pojedinom ugovoru svrstanom u Stage 3 utvrđeno je sljedeće stanje potraživanja po danima kašnjenja.

Tablica 6. Analiza potraživanja u Stage-u 3 po danima kašnjenja (u kunama)

Dani kašnjenja	Broj ugovora	Dospjelo potraživanje	Nedospjelo potraživanje	Ukupno potraživanje	% dospjelog potraživanja	Osnovica za izračun	Ispravak vrijednosti
od 90 do 365 dana	132	1.236.898,27	5.299.168,94	6.536.067,21	18,92%	6.073.814,58	182.214,51
preko 365 dana	329	6.597.215,21	971.828,13	7.569.043,34	87,16%	7.376.917,80	221.307,57
od 366 do 1.000 dana	128	1.143.456,96	971.828,13	2.115.285,09	54,06%	1.923.159,55	57.694,83
od 1.001 do 2.000 dana	60	822.729,17	0,00	822.729,17	100,00%	822.729,17	24.681,87
od 2.001 do 3.000 dana	13	317.644,60	0,00	317.644,60	100,00%	317.644,60	9.529,34
od 3.001 do 4.000 dana	20	582.222,54	0,00	582.222,54	100,00%	582.222,54	17.466,67
od 4.001 do 5.000 dana	82	2.308.778,35	0,00	2.308.778,35	100,00%	2.308.778,35	69.263,34
preko 5.000 dana	26	1.422.383,59	0,00	1.422.383,59	100,00%	1.422.383,59	42.671,52
UKUPNO	461	7.834.113,48	6.270.997,07	14.105.110,55	55,54%	13.450.732,38	403.522,08

Izvor: Analitika IV 3

Uvidom u podatke o aktivaciji ugovora za ugovore svrstane u Stage 3 Hanfa je utvrdila da su navedeni ugovori aktivirani u razdoblju od 2002. do 2022. godine.

Analizom dana kašnjenja je utvrđeno da po navedenim ugovorima postoje znatna kašnjenja u podmirivanju dospjelih obveza. Od navedenog 461 ugovora njih 132 s potraživanjem u iznosu od 6.536.067,21 kuna / 867.485,20 eur (osnovica u iznosu od 6.073.814,58 kuna / 806.133,73 eur – 45,1% ukupne osnovice) ima kašnjenje do jedne godine, a 329 ugovora s potraživanjem u iznosu od 7.569.043,34 kuna / 1.004.584,69 eur (osnovica u iznosu od 7.376.917,80 kuna / 979.085,25 eur - 54,9% ukupne osnovice) ima kašnjenje od jedne do 17 godina. Potraživanja po 313 ugovora u iznosu od 7.072.046,03 kuna / 938.621,81 eur dospjela su u cijelosti.

S obzirom na vrijeme aktiviranja navedenih ugovora te kašnjenje u podmirivanju dospjelih obveza po istima Hanfa je u nadzoru zaključila da je znatan dio navedenih potraživanja u zastari slijedom čega je upitna njihova naplata.

Kvaliteta instrumenta osiguranja potraživanja

Društvo se u Dopuni Izvješća 2 očitovalo da potraživanja u Stage-u 3 većinom čine potraživanja po financijskom leasingu te da iza tih potraživanja kao kolateral stoji osobno vozilo koje je lako utrživo.

S obzirom da je Hanfi bilo nejasno kojima to kolateralima po navedenim ugovorima Društvo raspolaže da bi se opravdalo formiranje ispravaka vrijednosti potraživanja od samo 3% Hanfa je od Društva zatražila očitovanje te procjenu Odjela postprodaje koja dokazuje da su potraživanja po navedenim ugovorima naplativa.

Društvo se u Dopuni Izvješća 3 očitovalo da se od 461 ugovora 132 ugovora ukupne osnovice u iznosu od 6.073.814,58 kuna / 806.133,73 eur i ispravaka vrijednosti u iznosu od 182.214,51 kuna / 24.184,02 eur odnosi na potraživanja unutar godine dana koja su bila u postupku naplate i za koje Društvo kao kolateral ima instrumente osiguranja (zadužnice) i objekt leasinga.

Dalje se u očitovanju navodi da se svi ostali ugovori, koji su svrstani u Stage 3 i ispravljeni po 3% vrijednosti potraživanja, sukladno Politici IV nalaze u postupku naplate kroz slanje instrumenata naplate potraživanja, nakon toga pokretanje kaznenih prijava i sudskih postupaka naplate preko odvjetničkog ureda. Društvo navodi da aktivno prati naplatu potraživanja i za sve klijente koji su u Stage-u 3 s dugom preko godinu dana individualno procjenjuje mogućnost naplate dugovanja i sukladno prikupljenim informacijama odlučuje o načinu ispravaka vrijednosti. Ukoliko utvrdi da je sporno potraživanje nenaplativo Društvo pristupa ispravku vrijednosti od 100%. Odluku o otpisu Društvo donosi u dogovoru s odvjetničkim uredom kada je Društvo iscrpilo sve načine naplate.

Iz navedenog očitovanja Društva Hanfa je zaključila da Društvo za ugovore s kašnjenjem u plaćanju do godine dana raspolaže s objektima leasinga. Nejasno je zašto bi Društvo primatelju leasinga koji kasni s plaćanjem do jedne godine (do 12 mjesečnih rata) dozvoljavalo korištenje objekta leasinga bez plaćanja za isto, umjesto da postupajući s pažnjom dobrog

gospodarstvenika raskine ugovor o leasingu zbog neplaćanja, proglasi sva potraživanja dospjelima, oduzme primatelju objekt leasinga te namiri svoja dospjela potraživanja prodajom objekta leasinga. Iako je Hanfa to zatražila Društvo nije dostavilo nikakve dokaze o postojanju objekta leasinga po navedenim ugovorima koji bi dokazivali mogućnost naplate tih potraživanja.

Prema očitovanju Društva za ugovore s kašnjenjem u plaćanja preko godine dana Društvo kao kolateral ne posjeduje objekt leasinga već samo instrumente osiguranja u obliku zadužnica izdanih od strane primatelja leasinga. Hanfa je stava da se zadužnice primatelja leasinga ne mogu smatrati adekvatnim instrumentima osiguranja te da njihovo uključivanje u procjenu budućih novčanih tokova po ugovoru nije primjereno.

Slijedom navedenog, Hanfa je u nadzoru utvrdila da Društvo za naplatu potraživanja po ugovorima svrstanim u Stage 3 uglavnom nema adekvatne instrumente osiguranja.

Ispravci vrijednosti potraživanja na dan 31. prosinca 2021.

Predmet inicijalnog nadzora bio je obračun ispravka vrijednosti potraživanja na dan 31. prosinca 2021. te je Hanfa nalaze opisane u Zapisniku temeljila na izračunu ispravaka vrijednosti na dan 31. prosinca 2021. godine. U svrhu tog nadzora Hanfa je prikupila analitički prikaz izračuna ispravka vrijednosti na dan 31. prosinca 2021. godine.

Za 461 ugovor koji je Društvo na dan 31. prosinca 2022. svrstalo u Stage 3 te izračunalo skupne ispravke vrijednosti od 3% Hanfa je izvršila usporedbu izračuna ispravaka vrijednosti na dan 31. prosinca 2022. i izračuna ispravaka vrijednosti na dan 31. prosinca 2021. te je utvrdila da je 279 ugovora bilo ispravljeno na oba datuma.

Tablica 7. Usporedba ispravaka vrijednosti ugovora u Stage-u 3 na dan 31.12.2022. i 31.12.2021. (u kunama)

Vrsta leasinga	Broj ugovora	Izračun na dan 31.12.2022			Izračun na dan 31.12.2021			Razlika izračun 31.12.2022 - 31.12.2021	
		Osnovica za izračun	Ispravak vrijednosti	% ispravka vrijednosti	Osnovica za izračun	Ispravak vrijednosti	% ispravka vrijednosti	Osnovica za izračun	Ispravak vrijednosti
FL	171	4.190.032,45	125.700,98	3,00%	4.027.061,93	3.221.504,55	80,00%	162.970,52	-3.095.803,57
OL	108	3.182.118,21	95.463,54	3,00%	3.191.110,57	3.180.700,75	99,67%	-8.992,36	-3.085.237,21
UKUPNO	279	7.372.150,66	221.164,52	3,00%	7.218.172,50	6.402.205,30	88,70%	153.978,16	-6.181.040,78

Izvor: Analitika IV 3; Analitika izračuna ispravaka vrijednosti na 31.12.2021.

Usporedbom je utvrđeno da je navedenih 279 ugovora na dan 31. prosinca 2021. bilo ispravljeno u iznosu od 6.402.205,30 kuna / 849.718,67 eur (88,70% osnovice na dan 31. prosinca 2021.) dok je za iste na dan 31. prosinca 2022. Društvo formiralo ispravke vrijednosti u iznosu od 221.164,52 kuna / 29.353,58 eur (3% osnovice na dan 31. prosinca 2022.).

S obzirom da se osnovica po navedenim ugovorima na dan 31. prosinca 2022. (7.372.150,66 kuna / 978.452,54 eur) nije znatno promijenila u odnosu na dan 31. prosinca 2021. (7.218.172,50 kuna / 958.016,13 eur) jasno je da nije došlo do podmirenja obveza od strane primatelja leasinga u 2022. godini.

Iz navedenog proizlazi da je Društvo za navedene ugovore na dan 31. prosinca 2022. iskazalo za 6.181.040,78 kuna / 820.365,09 eur manje ispravke vrijednosti u odnosu na dan 31. prosinca 2021. odnosno da je za navedeni iznos Društvo ukinulo ispravke vrijednosti i priznalo si prihod u poslovnim knjigama u 2022. godini.

S obzirom da se tu radi o uglavnom nenaplativim potraživanjima Hanfi je nejasno koje su to okolnosti nastupile u 2022. godini da bi opravdale odluku Društva o ukidanju ispravaka vrijednosti za navedene ugovore.

Zaključak Hanfe o izračunu skupnih ispravka vrijednosti u Stage-u 3

Nazorom je utvrđeno je da je Društvo za potrebe izračuna skupnih ispravaka vrijednosti u Stage-u 3 (kašnjenje preko 90 dana) svrstalo 461 ugovor ukupnog salda 14.105.110,55 kuna / 1.872.069,89 eur (7.834.113,48 kuna / 1.039.765,54 eur dospjelo + 6.270.997,07 kuna /

832.304,34 eur nedospjelo). Za navedene ugovore Društvo je na dan 31. prosinca 2022. izračunalo ispravke vrijednosti u iznosu od 403.522,08 kuna / 53.556,58 eur na način da je osnovicu za izračun koja iznosi 13.450.732,38 kuna / 1.785.218,98 eur množilo s Politikom IV propisanim ispravkom vrijednosti od 3%.

Radi povjere adekvatnosti izračuna ispravaka vrijednosti Hanfa je izvršila procjenu kvalitete potraživanja po ugovorima o leasingu svrstanim u Stage 3 na temelju kreditne sposobnosti primatelja leasinga, urednosti u podmirivanju obveza primatelja leasinga prema Društvu i kvalitete instrumenta osiguranja potraživanja te je izvršila usporedbu s ispravcima vrijednosti koje je Društvo za navedene ugovore formiralo na dan 31. prosinca 2021. godine.

Tablica 8. Analiza potraživanja po ugovorima u Stage-u 3 (u kunama)

Status primatelja leasinga	Osnovica za izračun 31.12.2022			Ispravak vrijednosti 31.12.2022	Ispravak vrijednosti 31.12.2021
	Kašnjenje od 90 do 365 dana	Kašnjenje preko 1 godine	Ukupno		
UGAŠEN	591.035,47	4.763.230,14	5.354.265,61	160.627,96	4.955.043,66
INSOLVENCIJSKI POSTUPAK	740.669,10	553.683,21	1.294.352,31	38.830,59	392.789,41
BLOKADA	1.287.865,56	1.625,00	1.289.490,56	38.684,72	
FIZIČKA OSOBA	1.092.537,38	912.260,62	2.004.798,00	60.144,00	555.226,44
AKTIVAN	2.361.707,07	878.986,88	3.240.693,95	97.220,86	240.235,08
NEPOZNAT STATUS		267.131,95	267.131,95	8.013,95	258.910,71
UKUPNO	6.073.814,58	7.376.917,80	13.450.732,38	403.522,08	6.402.205,30

Izvor: Analitika IV 3; Analitika izračuna ispravaka vrijednosti na 31.12.2021.

Nadzorom je utvrđeno da se značajan dio potraživanja po ugovorima svrstanim u Stage 3 odnosi na potraživanja:

- prema primateljima leasinga koji ne postoje (brisani su iz sudskog ili obrtnog registra) ili se nalaze u značajnim financijskim poteškoćama (stečaj, predstečaj, blokada računa),
- s kašnjenjem u plaćanju od preko 1 godine od čega je za dio njih nastupila zastara,
- koja nisu osigurana adekvatnim instrumentima osiguranja temeljem kojih bi se Društvo moglo naplatiti,
- koja su na dan 31. prosinca 2021. gotovo u cijelosti bila ispravljena.

Navedena potraživanja Hanfa ocjenjuje potpuno nenaplativim potraživanjima koja je Društvo trebalo ispraviti u cijelosti ili pak isknjižiti (otpisati) iz svojih poslovnih knjiga.

Potraživanja s kašnjenjem do godine dana od kojih po nekima kao kolaterali postoje objekti leasinga Hanfa ocjenjuje kao djelomično naplativim potraživanjima. Međutim, Hanfa smatra da su ispravci vrijednosti tih potraživanja na dan 31. prosinca 2022. pogrešno izračunati iz razloga što je Društvo za njihov izračun koristilo formulu propisanu Politikom IV, a koju je Hanfa prethodno osporila. Naime, Društvo je prilikom izračuna skupnih ispravaka vrijednosti za Stage 3 (plasmani kod kojih je kašnjenje u podmirivanju dospjelih obveza duže od 90 dana te svi plasmani koji se nalaze u statusu ovrhe) koristilo parametar PD (vjerojatnost nastanka defaulta) od samo 5% što je Hanfa ocijenila neadekvatnim s obzirom da je kod navedenih ugovora default već nastao te je stoga parametar PD trebao iznositi 100%. Na navedeni način Društvo je za djelomično naplative plasmane izračunalo manje ispravke vrijednosti od potrebnih.

Slijedom navedenog, nadzorom je utvrđeno da je Društvo za 461 ugovor svrstan u Stage 3 izračunalo skupne ispravke vrijednosti u iznosu manjem od potrebnog. Najveći do nepravilnosti se odnosi na činjenicu da je Društvo u 2022. godini ukinulo ispravke vrijednost za potraživanja koja su potpuno nenaplativa.

Društvo se u Prigovoru 2 nije očitovalo na navedenu nepravilnost što Hanfa smatra priznanjem utvrđene nepravilnosti.

Zaključak Hanfe o izračunu ispravaka vrijednosti potraživanja na dan 31. prosinca 2022.

Provjerom izračuna ispravaka vrijednosti potraživanja na dan 31. prosinca 2022. Hanfa je utvrdila da je Društvo prilikom izračuna skupnih ispravaka vrijednosti potraživanja:

- u Stage-u 1 (plasmani s kašnjenjem do 60 dana) koristilo pogrešnu osnovicu za izračun ispravaka vrijednosti po ugovorima o financijskom leasingu,
- u Stage-u 3 (plasmani s kašnjenjem preko 90 dana) koristilo neadekvatan postotak ispravaka vrijednosti od 3% za potraživanja koja su u potpunosti nenaplativa ili su djelomično naplativa.

Hanfa je zaključila da je pogrešan izračun ispravaka vrijednosti nastao zbog primjene neadekvatnog internog akta (Politike IV) te značajnih pogrešaka u samom izračunu.

Propisivanjem odredba u Politici IV koje su suprotne MSFI 9 Društvo je svjesno utjecalo na visinu ispravaka vrijednosti potraživanja. Naime, propisivanje previsokih kriterija za vrednovanje na pojedinačnoj osnovi (osnovica veća od 70.000,00 eur) rezultiralo je time da se pojedinačno mjerio samo jedan ugovor iz portfelja Društva odnosno da za rizične plasmane značajnijih izloženosti nisu adekvatno izračunati ispravci vrijednosti. Da je Društvo propisalo niži kriterij za pojedinačno vrednovanje sigurno bi dio nenaplativih plasmana bio obuhvaćen pojedinačnim mjerenjem te bi nakon utvrđivanja da ne postoje adekvatni instrumenti osiguranja, isti bili ispravljeni u 100%-tnom iznosu, a ne u 3%-tnom iznosu kako je to Društvo učinilo. Nadalje, propisivanje da se plasmani s kašnjenjem od 30 do 60 dana umjesto u Stage 2 (ispravak vrijednosti od 1,6%) svrstavaju u Stage 1 (ispravak vrijednosti od 1,2%) dovelo je do toga da su za navedene plasmane izračunati manji ispravci vrijednosti od potrebnih. Također, propisivanje neadekvatne vrijednosti parametra PD za izračun skupnih ispravaka vrijednosti u Stage-u 3 (umjesto 100% korištena je vrijednost parametra PD od 5%) dovelo je do toga da su za navedene plasmane izračunati manji ispravci vrijednosti od potrebnih.

Također, prilikom samog izračuna ispravaka vrijednosti potraživanja Društvo je, korištenjem pogrešnih podataka za izračun i zanemarivanjem bitnih činjenica koje su bile poznate u trenutku izračuna ispravka vrijednosti potraživanja, svjesno utjecalo na visinu ispravaka vrijednosti potraživanja. Naime, korištenjem pogrešne osnovice za izračun ispravaka vrijednosti po ugovorima svrstanim u Stage 1 Društvo je za navedene plasmane izračunalo manje ispravke vrijednosti od potrebnih. Također, zanemarivanjem činjenica o kvaliteti potraživanja (loša kreditna sposobnost primatelja leasinga, znatna kašnjenja u podmirivanju obveza, nepostojanje adekvatnih instrumenata osiguranja) po ugovorima o leasingu svrstanim u Stage 3, kao i činjenice da su navedena potraživanja u prethodnom razdoblju gotovo u cijelosti bila ispravljena, Društvo je za navedene plasmane izračunalo manje ispravke vrijednosti od potrebnih.

S obzirom na utvrđene nepravilnosti razvidno je da je Društvo na dan 31. prosinca 2022. izračunalo ispravke vrijednosti potraživanja suprotno odredbama MSFI-ja 9 koje propisuju umanjeње vrijednosti potraživanja.

Hanfa smatra da je navedenim izračunom Društvo u svojim poslovnim knjigama sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. priznalo ispravke vrijednosti potraživanja u iznosu manjem od potrebnog.

Takvim pogrešnim izračunom ispravaka vrijednosti potraživanja Društvo je pogrešno sastavilo godišnje financijske izvještaje sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. na način da je:

- u *Izvještaju o financijskom položaju* precijenilo stavku potraživanja po ugovorima o leasingu te stavku dobiti tekuće godine odnosno kapitala i rezervi,
- u *Izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti* podcijenilo troškove ispravaka vrijednosti (odnosno precijenilo prihode od ukidanja ispravaka vrijednosti) te precijenilo iznos bruto i neto dobiti.

Stoga je Hanfa nadzorom utvrdila da je Društvo postupajući u suprotnosti s MSFI-jem 9 postupilo protivno odredbama članka 73. stavka 1. Zakona koji propisuje da se na financijsko

izvještavanje leasing društva primjenjuju propisi kojima se uređuje računovodstvo i Međunarodni standardi financijskog izvještavanja.

Društvo se u Prigovoru 2 nije očitovalo na nepravilnosti utvrđene u izračunu ispravaka vrijednost potraživanja na dan 31. prosinca 2022. što Hanfa smatra priznanjem utvrđenih nepravilnosti.

ZAKLJUČAK PONOVOG NADZORA

Na temelju dokumentacije i očitovanja dostavljenih od strane Društva u sklopu Izvješća i dopuna Izvješća Hanfa je provela ponovni nadzor kako bi utvrdila je li Društvo postupilo po Rješenju od 13. prosinca 2022. odnosno je li donijelo metodologiju za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu usklađenu s odredbama MSFI 9 te je li na temelju tako donesene metodologije izračunalo umanjenje vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. godine.

Ponovnim nadzorom je utvrđeno da je interni akt Društva kojim je propisano umanjenje vrijednosti potraživanja (Politika IV) u pojedinim dijelovima nedovoljno razrađen te da nije usklađen s odredbama MSFI-ja 9 te da ispravci vrijednosti potraživanja na dan 31. prosinca 2022. nisu izračunati sukladno odredbama MSFI-ja 9 odnosno da su izračunati u iznosu znatno manjem od potrebnog.

Iz navedenog proizlazi da Društvo nije postupilo po Rješenju od 13. prosinca 2022. kojim mu je bilo naloženo otklanjanje nadzorom utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti kako je to utvrđeno u točki 1. izreke ovog Rješenja.

2. Člankom 101. stavkom 1. Zakona su taksativno navedeni slučajevi u kojima je Hanfa ovlaštena izreći leasing društvu posebne nadzorne mjere iz stavka 2. istog članka. Kao jedan od tih slučajeva naveden u točki 1. je i nepostupanje leasing društva u skladu s rješenjem kojim su mu naložene mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti iz članka 97. Zakona. Jedna od posebnih nadzornih mjera propisana člankom 101. stavkom 2. točkom 7. Zakona koja se može izreći leasing društvu je nalažanje drugih razmjernih mjera koje su potrebne da bi leasing društvo poslovalo u skladu s odredbama Zakona i propisima donesenim na temelju Zakona ili na temelju drugih zakona kojima se uređuje poslovanje leasing društva i propisa donesenih na temelju istih.

Uzevši u obzir nadzorom utvrđene nepravilnosti te nepostupanje Društva po nalogu iz Rješenja od 13. prosinca 2022., Hanfa je u ovom postupku kao razmjernu mjeru koja je potrebna da bi Društvo poslovalo u skladu s odredbama Zakona odredila da Društvo treba izmijeniti metodologiju za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu, ponovo izračunati umanjenje vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. te ispraviti godišnje financijske i dodatne izvještaje sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. kako je to naloženo točkom 2. izreke ovog Rješenja.

Na temelju rezultata cjelokupnog postupka, provedenog na temelju odredbe članka 78. Zakona, a sukladno članku 9. i 96. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“ broj 47/09 i 110/21, dalje u tekstu: ZUP) i članka 101. stavka 2. točke 7. Zakona odlučeno je kao u izreci Rješenja, a sve uzimajući u obzir da se time u većoj mjeri nego što je to nužno ne ometa redovito poslovanje Društva, sve u skladu s načelom zaštite prava stranaka i javnog interesa iz članka 6. ZUP-a.

Odlučujući o dužini rokova u kojima je Društvo dužno postupiti po Rješenju, Hanfa je uzela u obzir prirodu i obujam obveze te ocijenila da je navedeni rok za izradu i dostavu izvješća Hanfi primjeren i logičan sukladno članku 79. stavku 2. ZUP-a.

Na temelju odredbe članka 8. stavka 3. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga („Narodne novine“ broj 140/05 i 12/12) ovo rješenje će se objaviti na internetskoj stranici Hanfe.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Protiv ovog Rješenja žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Upravnom sudu u Zagrebu u roku od 30 dana od dana primitka ovog Rješenja.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA
dr. sc. Ante Žigman

KLASA: UP/I 993-06/22-01/17
URBROJ: 326-01-50-52-521-23-17
Zagreb, 5. prosinca 2023.